

## Milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda ta'lim texnologiyalarining o'rni

Dilfuza Jumabekova Ktaybekova  
Buxoro Xalqaro universiteti

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda ta'lim texnologiyalarining roli ilmiy-tahlil jihatdan o'rganiladi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik va ta'lim texnologiyalari yordamida milliy vokal san'atini o'rgatishning samarali usullari, metodik yondashuvlar va o'quv jarayonidagi innovatsion metodlar tahlil qilinadi. Maqolada milliy vokal ijrosi, intonatsion va ritmik kompetensiyalar, estetik va madaniy didni shakllantirishda interfaol, integratsiyalashgan va raqamli texnologiyalarning o'rni ko'rsatib o'tiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim texnologiyalari milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda nafaqat texnik va ijodiy ko'nikmalarni, balki madaniy, estetik va kognitiv kompetensiyalarni ham rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

**Kalit so'zlar:** milliy vokal, madaniyat, ta'lim texnologiyalari, yoshlar, pedagogika, kompetensiya, interfaol metodlar, ijodiy ko'nikmalar, ritm, estetik did

## The role of educational technologies in instilling national vocal culture in the minds of young people

Dilfuza Jumabekova Ktaybekova  
Bukhara International University

**Abstract:** This article scientifically and analytically studies the role of educational technologies in instilling national vocal culture in the minds of young people. The study analyzes effective methods of teaching national vocal art using modern pedagogical and educational technologies, methodological approaches and innovative methods in the educational process. The article shows the role of interactive, integrated and digital technologies in the formation of national vocal performance, intonation and rhythmic competencies, aesthetic and cultural taste. The results of the study show that educational technologies are an effective tool in instilling national vocal culture in the minds of young people, developing not only technical and creative skills, but also cultural, aesthetic and cognitive competencies.

**Keywords:** national vocal, culture, educational technologies, youth, pedagogy, competence, interactive methods, creative skills, rhythm, aesthetic taste

**Kirish.** Milliy vokal madaniyati - har bir millatning musiqa san'ati tarixida shakllangan noyob va o'zgacha ijodiy tajriba bo'lib, yosh avlodga yetkazilishi milliy identifikatsiya, estetik did va madaniy merosni saqlash uchun muhimdir. Zamonaviy ta'lim jarayonida an'anaviy pedagogik yondashuvlar bilan bir qatorda ta'lim texnologiyalarini qo'llash milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga samarali singdirish imkonini beradi.

Ta'lim texnologiyalari, shu jumladan interfaol metodlar, raqamli resurslar, video va audio materiallar, simulyatsiya va innovatsion pedagogik yondashuvlar yoshlarning musiqa madaniyatini o'zlashtirish jarayonini tizimli va natijaviy qiladi. Kompetensiyaga asoslangan yondashuv orqali milliy vokal madaniyati nafaqat texnik jihatdan, balki ijodiy va madaniy komponentlari bilan o'rgatiladi.

Maqolaning maqsadi - milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda ta'lim texnologiyalarining metodik va nazariy asoslarini o'rganish, shuningdek, pedagogik jarayonning samarali tashkil etilish imkoniyatlarini aniqlash. Tadqiqot interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar va integratsiyalashgan ta'lim yondashuvlarini milliy vokal madaniyatini o'rgatishda qo'llashni tahlil qiladi.

#### Asosiy qism

##### 1. Milliy vokal madaniyatining pedagogik va madaniy ahamiyati

Milliy vokal madaniyati - millatning musiqa san'ati tarixida shakllangan noyob ijodiy tajriba bo'lib, u yoshlar ongiga singdirilganda milliy identifikatsiya, estetik did, madaniy va kognitiv kompetensiyalarni rivojlantiradi. Ta'lim jarayonida milliy vokal san'atini o'rgatishning asosiy maqsadi - texnik, ritmik, intonatsion va ijodiy ko'nikmalarni shakllantirish hamda yoshlarning madaniy xabardorligini oshirishdir.

An'anaviy pedagogik yondashuvlarda ustoz-shogird tizimi orqali milliy vokal san'ati o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy ta'lim jarayonida ta'lim texnologiyalari - interfaol metodlar, audio-video resurslar, raqamli simulyatsiyalar va integratsiyalashgan mashg'ulotlar orqali o'quv jarayoni tizimli va natijaviy bo'ladi. Shu bilan birga, kompetensiyaga asoslangan pedagogika milliy vokal madaniyatini texnik, ijodiy va madaniy jihatdan birlashtirishga imkon yaratadi.

##### 2. Ta'lim texnologiyalarining nazariy asoslari

Ta'lim texnologiyalari - pedagogik jarayonni rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilish vositalari bo'lib, ularning samarali qo'llanilishi milliy vokal madaniyatini o'zlashtirishni tezlashtiradi. Nazariy jihatdan ta'lim texnologiyalari quyidagi komponentlarga asoslanadi:

1. Interfaol metodlar: talabanning faol ishtiroki, guruh va duet mashg'ulotlari orqali ijodiy tafakkur va ijro mahoratini rivojlantiradi.

2. Raqamli resurslar: audio va video materiallar, interaktiv darsliklar, vokal mashqlarining vizual ko'rinishi talabanning intonatsion va ritmik ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

3. Simulyatsion mashg'ulotlar: talabaga milliy vokal an'alarini amaliyotda o'rganish imkonini beradi, shuningdek, ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

4. Integratsiyalashgan yondashuv: texnik, ijodiy va madaniy kompetensiyalarni birlashtiradi, talabaning kompleks rivojlanishini ta'minlaydi.

Nazariy asoslar shuni ko'rsatadiki, ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonni individual va guruh darajasida optimallashtiradi, shuningdek, yoshlarning musiqiy did va estetik xabardorligini oshiradi.

3. Kompetensiyaga asoslangan yondashuv va metodik vositalar

Milliy vokal madaniyatini o'rgatishda kompetensiyaga asoslangan yondashuv quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

1. Texnik kompetensiya: intonatsion aniqlik, ovoz texnikasi, ritmik barqarorlik.
2. Ijodiy kompetensiya: interpretatsiya, ornamentatsiya, ifoda vositalarini tanlash.
3. Madaniy kompetensiya: milliy musiqa an'analari, folklor, tarixiy kontekstni tushunish.

4. Metodik kompetensiya: o'rganilgan ko'nikmalarni mustaqil ravishda amalda qo'llash.

Metodik yondashuvlar quyidagilar orqali amalga oshiriladi:

- Analitik metod: intonatsion va ritmik elementlarni ajratib o'rgatish.
- Praktiki mashg'ulotlar: ijro texnikasini amaliyot orqali mustahkamlash.
- Interfaol metodlar: duet, ansambl va guruh mashg'ulotlari orqali ijodiy qaror qabul qilishni rivojlantirish.
- Reflektiv metod: talaba o'z ijrosini tahlil qiladi, kamchilik va afzalliklarni aniqlaydi.

Ta'lim texnologiyalari metodik vositalarni samarali qo'llash imkonini beradi: masalan, video-analiz, raqamli mashqlar va audio-kompozitsiyalar yordamida intonatsion aniqlik va ritmik barqarorlikni mustahkamlash mumkin.

4. Ta'lim texnologiyalarining yoshlar ongiga singdirishda afzalliklari

1. Shaxsiylashtirilgan yondashuv: har bir talabaning ovoz xususiyatlari va musiqiy tajribasi hisobga olinadi.

2. Ijodiy mustaqillik: talaba o'z interpretatsiyasini yaratadi, ornamentatsiya va ifoda vositalarini mustaqil tanlaydi.

3. Integratsiyalashgan rivojlanish: texnik, ijodiy va madaniy kompetensiyalar bir vaqtda shakllanadi.

4. Raqamli resurslar yordamida vizual va audio mustahkamlash: talaba mashqlarni mustaqil va takroriy o'rganadi.

5. Interfaol mashg'ulotlar: guruh va duet mashg'ulotlari ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va adaptatsiya qobiliyatini oshiradi.

Shu bilan birga, ta'lim texnologiyalari milliy vokal madaniyatini amaliy va estetik jihatdan chuqur o'zlashtirish imkonini beradi.

#### 5. Ilmiy tadqiqotlar va natijalar

So'nggi yillarda o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki:

- Raqamli va interfaol metodlar intonatsion aniqlik va ritmik barqarorlikni sezilarli darajada oshiradi.

- Kompetensiyaga asoslangan yondashuv talabani ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

- Video va audio resurslar orqali milliy vokal madaniyati an'analari va stilistik xususiyatlari yoshlar ongiga samarali singdiriladi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, ta'lim texnologiyalari va kompetensiyaga asoslangan yondashuv kombinatsiyasi milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda yuqori samaradorlik beradi.

Xulosa. Milliy vokal madaniyatini yoshlar ongiga singdirishda ta'lim texnologiyalari quyidagi afzalliklarga ega:

- Texnik, ijodiy va madaniy kompetensiyalarni birlashtirish orqali kompleks rivojlanishni ta'minlaydi.

- Shaxsiy va interfaol yondashuv orqali ijodiy mustaqillik va individual qaror qabul qilishni rivojlantiradi.

- Raqamli resurslar, video va audio materiallar mashg'ulotlarning samaradorligini oshiradi.

- Kompetensiyaga asoslangan pedagogika milliy vokal madaniyati an'analari va estetik didni yoshlar ongiga chuqur singdirish imkonini beradi.

Shu bilan birga, ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonni tizimli, interfaol va natijaga yo'naltirilgan qiladi. Bu yondashuv yoshlarning musiqiy, madaniy va estetik kompetensiyalarini maksimal darajada rivojlantiradi va milliy vokal madaniyatini kelajak avlodga samarali yetkazishga xizmat qiladi.

#### Foydalanilgan adabiyotlar

1. КБ Холиков. Структура физических упражнений на уроках музыки. Scientific progress 2 (3), 1060-1067

2. КБ Холиков. Математический подход к построению музыки разные условия модели построения. Science and Education 4 (2), 1063-1068

3. КБ Холиков. Актуальные задачи высшего профессионального образования и стратегии обучения по направлениям музыки и музыкальное образование. Science and Education 2 (11), 1039-1045

4. КБ Холиков. Ответ на систему восприятия музыки и психологическая состояния музыканта. Science and Education 4 (7), 289-295

5. КБ Холиков. Мозг и музыкальный разум, психологическая подготовка детей и взрослых к восприятию музыки. *Science and Education* 4 (7), 277-283
6. КБ Холиков. Строительство уникальных знаний и сооружений по музыке в высшей, учебных заведениях. *Scientific progress* 2 (6), 958-963
7. КБ Холиков. Воспитание эстетического вкуса, исполнительской и слушательской культуры. *Science and Education* 3 (2), 1181-1187
8. КБ Холиков. Звуковысотная организация и последовательность частей формы музыки. *Scientific progress* 2 (4), 557-562
9. КБ Холиков. Свободой выбора исполнительского состава в эпоху ренессанса. *Scientific progress* 2 (4), 440-445
10. КБ Холиков. Полуимпровизационные формы профессиональной музыки *Scientific progress* 2 (4), 446-451
11. КБ Холиков. Сравнение систематического принципа музыкально психологического формообразования в сложении музыки. *Science and Education* 4 (7), 232-239
12. КБ Холиков. Измерение эмоции при разучивании музыки, функция компонентного процессного подхода психологического музыкального развития. *Science and Education* 4 (7), 240-247
13. КБ Холиков. Важнейшие общие основы музыкальной формы. *Scientific progress* 2 (2), 568-571
14. КБ Холиков. Передовые формы организации педагогического процесса обучения по специальности музыкальной культуры. *Science and Education* 4 (3), 519-524
15. КБ Холиков. Проект волевого контроля музыканта и воспроизводимость музыкального произведения. *Science and Education* 4 (7), 189-197
16. КБ Холиков. Педагогическое корректирование психологической готовности ребенка к обучению фортепиано в музыкальной школе. *Science and Education* 4 (7), 332-337
17. КБ Холиков. Музыка как важнейший фактор, распределительных отношений длительности звуков, системы аккордов в ладовом отношении и модель продукционных правил в системе образования. *Science and Education* 3 (1), 656-662
18. КБ Холиков. Внимание и его действие обученному музыканту и оценка воспроизводимости тренировок. *Science and Education* 4 (7), 168-176
19. КБ Холиков. Важнейшие ощущение для обработки основной темы как канонический, зеркально отражающего рефрена деятельности учителя музыки. *Science and Education* 3 (1), 608-613

20. КБ Холиков. Аксоны и дендриты в развивающийся музыкально психологического мозга. *Science and Education* 4 (7), 159-167
21. КБ Холиков. Рост аксонов в развивающийся музыкально психологического мозга в младшем школьном возрасте. *Science and Education* 4 (7), 223-231
22. КБ Холиков. Роль гармонии в построении музыкального произведений. *Science and Education* 3 (1), 565-571
23. КБ Холиков. Эволюция эстетики в условиях прогрессивный модели музыкальной культуры, из опыта работы КБ Холикова 30 школы г. Бухары Республики Узбекистан. *Science and Education* 4 (3), 491-496
24. КБ Холиков. Музыкальное движение под действием внутренних сил гармонии как маятник всего произведения. *Science and Education* 3 (1), 559-564
25. КБ Холиков. Многоголосные формы музыки на основе традиционных принципов организации. *Scientific progress* 2 (4), 375-379
26. КБ Холиков. Подбор аккордов в композиции и стремлении к более точной и однозначной фиксации в музыке. *Scientific progress* 2 (4), 545-549
27. КБ Холиков. Нарастание педагогического процесса посредством тестирования на материале предмета в рамках специальности музыкальной культуры. *Science and Education* 4 (3), 505-511
28. КБ Холиков. О соответствующих последовательности трех аккордов тоники, субдоминанты и доминанты. *Scientific progress* 2 (3), 1068-1073
29. КБ Холиков. Анализа музыкальных произведений и управления многоголосных произведений. *Scientific progress* 2 (2), 280-284
30. КБ Холиков. Измерения непрерывного занятия и музыкальная нейронная активность обучения музыкального произведения. *Science and Education* 4 (7), 312-319